

**НАЦРТ АКЦИОНОГ ПЛАНА
ЗА ИЗБЕГЛА И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА
ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА**

ПАРТНЕРИ У ИЗРАДИ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Савет за управљање миграцијама је општине Чајетина је формирана од стране председника општине и њиме преседава Начелник општинске управе Сениша Булатовић, чији је задатак да изради акциони план за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица (у даљем тексту ИРЛ).

Чланови Савета за управљање миграцијама су :

1. Мирјана Цветковић	Национална служба за запошљавање –НСЗ Чајетина
2. Милош Мимић	Избегло лице из Хрватске
3. Владан Жиловић	Повереник за избегла лица општина Чајетина
4. Илић Љубинка	Центар за социјални рад општина Чајетина
5. Владан Синђић	НВО-Грађанска читаоница „ЛИБЕРГРАФ“
6. Радослав Петронијевић	НВО-Грађанска читаоница „ЛИБЕРГРАФ“
7. Милан Симовић	Црвени крст општине Чајетина
8. Зоран Филиповић	Регионални центар за професионални развој запослених у образовању
9. Сениша Булатовић	Начелник општинске управе

Након дефинисања чланова радне групе, усвојени су следећи принципи, који ће бити поштовани у изради Акционог плана.

ПРИНЦИПИ ПРОЦЕСА

Отворена „транспарентна“ консултација у припремању плана,

Демократско одлучивање

Дугорочна перспектива

Ефикасност (економичност)

Реалистички приступ и једнакост у доступности и пружању услуга

Партнерски приступ у развоју услуга

Мултидисциплинарни и међусекторски приступ

Специфични, мерљиви , реални и оствариви циљеви

ПРИНЦИПИ УСЛУГА

Активно учешће грађана

Одрживост пружања услуга

Једнакост и фер односи у доступности и пружању услуга

Партнерство у пружању услуга

АКТУЕЛНО СТАЊЕ ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И АНАЛИЗА ПОТРЕБА

Од почетка сукоба на територији бивше Југославије на територији општине Чајетина је регистровано 735 избеглих лица. У колективном центру Планум било је смештено 180 лица, он је затворен крајем 2007. године и становници тог центра су премештени у друге колективне центре (стара и болесна лица) , десет породица , укупно 37 особа је усељено у зграде које су изграђене за потребе гашења колективног центра , кроз програм Грчке НВО- „Европска Перспектива“ који је финансирала Европска Агенција за Реконструкцију. Тренутно 30 особа и даље нема српско држављанство и поседује избегличке легитимације, а између 150-200 од укупног броја евидентираних (735) и даље живи на територији општине Чајетина. По податцима УНХЦР-а на територији општине Чајетина тренутно борави 96 ИРЛ.

Сиромаштво избеглица и интерно расељених лица је вишеструко по својој природи и састоји се и од материјалног сиромаштва и различитих облика људског сиромаштва-проблеми у приступуосновним људским правима(као што су својина, документа, слобода кретања) и услугама (приступ здравственој заштити, социјалној помоћи и, образовању итд..), разним правним проблемима и психосоцијалним проблемима услед друштвеног искључења, маргинализације и дискриминације. Ако говоримо о материјалном сиромаштву, истраживања показују да је сиромаштво у наведеној категорији дупло веће него у укупној популацији и ИРЛ је испод линије сиромаштва опште популације. Нагли прекид (промена) социјалног, економског и културног контекста у ком живе ставио их је у позицију ускраћености свих врста ресурса: прихода, имовине, друштвених мрежа и

емотивне сигурности. Они се осећају као људи који нигде неприпадају. Одлазак у треће земље, као један од начина све је мање доступан, а за ИРЛ потпуно недоступан.

АНАЛИЗА И ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

Имајући у виду ситуацију на локалном нивоу, расположиве ресурсе и текуће проблеме радна група за миграције је издвојила, као приоритетне, следеће групе проблема: **економски статус, правни статус и социјални статус.**

ЕКОНОМСКИ СТАТУС

У периоду транзиције после завршених ратова и изолације у земљи где су економски услови веома неповљни и где је и општа популација материјално угрожена, избегла лица и ИРЛ су посебно рањива популација, (немогућност запошљавања, лоши услови становања, нижи ниво образовања). Радна група је дошла до сазнања да су запошљавање и обезбеђивање основних услова за становање најважнији проблеми циљне популације, те смо у Локалном акционом плану економски статус поделили у две подцеле. За решавање наведених проблема потребан је напор шире заједнице, града, државе и страних организација, како би се проблем што брже и ефикасније решио.

Највећи проблем избеглих и ИРЛ је незапосленост (већина ради на црно у угоститељству и као грађевински радници) . Недовољно користе права која су стекли као грађани Србије и уопште слабо су информисани о својим правима. (готово да не користе услуге Центра за социјални рад НЗС и општине Чајетина.

ПРАВНИ СТАТУС

Проблеми правне природе су код избеглих и ИРЛ су бројни, почевши од непотпуне документације, немогућности за долазак до документације која се налази у земљи порекла, имовинских права, уништеној, усељеној имовини не могућност повратка у земљу порекла. Преузимањем држављанства Србије, при чему решавањем правног статуса социјални и материјални положај се битно не мења. Решавање ових сложених питања превазилазе ресурсе на локалном нивоу.

СОЦИЈАЛНИ СТАТУС

Нагли прекид социјалног, економског и културног контекста избеглих и ИРЛ ставио их је у позицију ускраћености свих врста ресурса: прихода, имовине, друштвених мрежа и емотивне сигурности. Они се осећају као људи који нигде не припадају. Потребна им је боља информисаност о правима из социјалне заштите, психо -социјална помоћ и свака друга врста помоћи како би се осећали као грађани који припадају заједници у којој живе.

РАНГИРАЊЕ ПРИОРИТЕТА

Прва активност на састанку радне групе била је та што смо рангирали приоритете по важности, хитности, изводљивости, надлежности и домино ефекту. Резултат је био следећи :

<i>укупно</i>	<i>важност</i>	<i>хитност</i>	<i>изводљивост</i>	<i>надлежност</i>	<i>Домино еф.</i>	<i>проблеми</i>
15	5	4	2	3	1	Економски статус
18	5	5	4	3	1	Правни статус
17	4	3	4	4	2	Социјални статус

Као што се из табеле види највише су рангирани проблеми везани за правни статус, затим социјални статус и на крају економски статус.

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ИЗБЕГЛИХ И ИРЛ ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА							
ПРОБЛЕМ	ЦИЉ НА ГРУПА	АКТИВНОСТИ	ПАРТНЕРИ	ДИНАМИКА	ПОСТОЈЕЋИ РЕСУРСИ	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ	ИНДИКАТОРИ УСПЕШНОСТИ
ЕКОНОМСКИ СТАТУС	Избегла и ИРЛ	<p>1.1. Мотивисање избеглих и ИРЛ за активно тражење посла -Организовати информативни састанак са избеглим и ИРЛ Обављање информативних разговора са избеглим и ИРЛ</p> <p>1.2 . Пријава на евиденцију НСЗ Евидентирање избеглих и ИРЛ Обављање индивидуалних разговора</p> <p>1.3. Програми за активно тражење посла Тренинзи, доквалификација, преквалификација Обука за геронтодомаћице</p> <p>1.4. Програми за samozapoшљавање</p> <p>Субвенционирање за samozapoшљавање Подстицајни кредити</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Општина Чајетина • Либерграф • НСЗ • Повереник за избегла лица • Представник избегличког насеља • НПА 	18. месеци	<ul style="list-style-type: none"> • Постојећи програми НСЗ • Програми НВО • Постојећи стручни кадар 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансијска средства за организовање тренинга и обука за запосљавање и samozapoшљавање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Број информативних разговора. • Број пријављених на евиденцију НСЗ. • Број лица који су учествовали на тренинзима, обукама, доквалификацијама и преквалификацијама. • Број ново запослених и број samozapoшлених.

		<p>Едукација заинтересоване групе</p> <p>1.5. Обука за израду бизнис – планова за предузетништво и пројекте самозапошљавања</p> <p>1.6. Јавни Радови</p> <p>Мотивација за пријављивање за Јавне Радове</p> <p>1.7. Аплицирање код републичких фондова</p>					
ПРАВНИ СТАТУС	Избегла и ИРЛ	<p>2.1. Бесплатна правна помоћ</p> <p>-Ангажовање стручног лица два дана месечно</p> <p>-Информисање о програму бесплатне правне помоћи</p> <p>-Обезбеђење средстава за бесплатну правну помоћ</p> <p>-Информисање, саветовање и упућивање на институције и организације</p> <p>2.2. финансијска помоћ за потребе прибављања документације</p> <p>-Обезбеђивање финансијских средстава за трошкове поштарине за потеребе прибављања</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Општина Чајетина • Либерграф • НСЗ • Повереник за избегла лица • Представниг избегличког насеља • НПА • Црвени крст 	18. Месеци	<ul style="list-style-type: none"> • Постојећи пројекат Либергра ф-а • Средства Града за подршку хуманитарним НВО • Постојећи стручни кадар – Божо Вуковић 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансијска средства за плату правнику • Финансијска средства за информисање о програму • Финансијска средства за поштарину 	<ul style="list-style-type: none"> • Број лица којима је пружена саветодавна помоћ • Број послатих правних поднесака и захтева • Број успешно решених случајева

		документације 2.3Обезбеђивање финансијских средстава за путне трошкове за потребе прибављања документације					
СОЦИЈАЛНИ СТАТУС	Избегла и ИРЛ	3.1.Боља информисаност о правима из социјалне заштите -Иницирање и реализација састанка са избеглим и ИРЛ о правима из социјалне заштите -Израда штампаних материјала 3.2.Оснивање герентолошке службе за стара и болесна лица (избегла лица и ИРЛ) -Иницирање и реализација састанка са избеглим и ИРЛ о правима из социјалне заштите -Преузимање модела добре праксе (Ариље) 3.3. Брига о старима -Иницирање за укључивање избеглих лица и ИРЛ у програм Једнократна помоћ 3.4. Помоћ у санирању	<ul style="list-style-type: none"> • Општина Чајетина • Либерграф • НСЗ • Повереник за избегла лица • Представниг избегличког насеља • НПА • ЦСР 	18. месеци	<ul style="list-style-type: none"> • Буџет Града • Градска ЈП • Постојећи програми СЦР • Програми НВО • Постојећи стручни кадар 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансијска средства за социјалну подршку наведеним лицима. 	<ul style="list-style-type: none"> • Број лица који су присуствовали сатанцима за повећање знања о правима из социјалне заштите.

		<p>поремећених односа у породици</p> <p>Саведотавни рад</p> <p>3.5. Остваривање права на родитељски додатак</p> <p>-Једнократна помоћ изабеглим лицима за добијање детета (матерински додатак)</p> <p>3.6. Помоћ у школовању</p> <p>-Једнократна помоћ (екскурзије, набавка књига)</p> <p>3.7. Ревидирање критеријума и процедура за помоћ најугроженима</p> <p>-Анализа, преиспитивање и покретање поступака за измену процедура и критеријума</p>					
--	--	---	--	--	--	--	--

ЛЕГЕНДА:

ИРЛ – Интерно расељено/а лице/а

ИР лица – Интерно расељено/а лице/а

Савет за СДП – Саветодавно тело градоначелника за социјалну и дечију политку

НСЗ – Национална служба за запошљавање

ЦСР – Центар за социјални рад

НВО – Невладина/е организација/е

НПА – Норвешка Народна Помоћ

Либерграф – Грађанска читаоница „Либерграф“